

A Descriptive Analysis of Higher Education Theses on Basic Education

Fırat YARDİMCİEL¹

Abstract

The aim of this research is to understand the research on Basic Education in Turkey, analyze the theses and try to reveal the trends of postgraduate theses. In this context, it is thought that the research will provide holistic data on the theses on Basic Education and guide the researches and researchers who will work in this field. In this respect, the problem statement of the research is “How is the distribution of postgraduate theses on Basic Education published in the thesis screening center of the Council of Higher Education?” In the process of analyzing the data obtained, descriptive content analysis technique, one of the qualitative data analysis methods, was used. The data of the research consist of master's and doctoral theses in the National Thesis Center of the Council of Higher Education. In the research process, a thesis review form was used as a data collection tool, which includes imprint information about the theses and subcategories related to the determined themes. It is seen that 90% of the thesis studies on Basic Education are master's theses and 10% are doctoral dissertations. In addition, when the distribution of the theses examined in terms of the language in which they were written is examined, it is seen that 95% of the graduate theses are written in Turkish and 5% are written in English. In accordance with the texture of the research, the fact that most of the theses were published in the main branch of “Educational Sciences” can be associated with the existence of institutes. It is thought that the researches in the Basic Education process mainly focus on the execution and transfer of the program. In this context, studies on the curriculum, strategies, methods and techniques used in the process of transferring the program, parent and school-family cooperation can be increased. In addition, it would be beneficial to increase the number of doctoral dissertations on the Basic Education process. This will deepen the research.

Keywords: Basic Education, Primary Education, Theses For Higher Education, Descriptive Content Analysis, Classroom Education.

¹Asst. Prof. Dr. Ardahan University, Health Services Vocational School, Child Development Department, Ardahan, Turkey, fiatyardimciel@ardahan.edu.tr, ORCID No: [0000-0001-6163-1349](https://orcid.org/0000-0001-6163-1349)

Siirt Eğitim Dergisi

Derleme Makalesi

Başvuru Tarihi: 19.10.2024

Kabul Tarihi: 23.05.2025

Temel Eğitime Yönelik Yapılmış Yüksek Öğretim Tezlerine İlişkin Betimsel Bir Analiz

Fırat YARDİMCİEL¹

Özet

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de Temel Eğitim konusunda yapılan araştırmaları anlamak, tezleri analiz etmek ve lisansüstü tezlerin eğilimlerini ortaya koymaya çalışmaktır. Bu bağlamda araştırmanın Temel Eğitime ilişkin yapılmış tezlerle yönelik bütüncül veri sağlaması, bu alanda çalışacak araştırmalara ve araştırmacılara rehberlik yapacağı düşünülmektedir. Bu yönüyle araştırmanın problem cümlesi “*Yüksek Öğretim Kurulu tez tarama merkezinde yayınlanmış Temel Eğitim içerikli lisans üstü tezlerin dağılımları nasıldır?*” Elde edilen verilerin analiz sürecinde nitel veri analiz yöntemlerinden betimsel içerik analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın verileri Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nde yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde veri toplama aracı olarak tezlerle yönelik künye bilgisi ve belirlenen temalara ilişkin alt kategorilerin olduğu bir tez inceleme formu kullanılmıştır. Temel Eğitim ile ilgili tez çalışmalarının %90’nı yüksek lisans ve %10’u ise doktora bitirme tezi olduğu görülmektedir. Ayrıca incelenen tezlerin yazıldıkları dil bağlamında dağılımlarına bakıldığında lisansüstü tezlerin %95’inin Türkçe yazıldığı ve %5’inin ise İngilizce yazıldığı görülmektedir. Araştırmanın dokusuna uygun olarak en çok tezin “Eğitim Bilimleri” ana bilim dalında yayınlanmasının enstitülerin varlığıyla ilişkilendirilebilir. Temel Eğitim sürecinde araştırmaların ağırlıklı olarak programın yürütme ve aktarılma kısmına yoğunlaştığı düşünülmektedir. Bu bağlamda müfredat, programın aktarılma sürecinde kullanılan strateji, yöntem ve tekniklere, veli ve okul aile işbirliğine yönelik çalışmalar artırılabilir. Ayrıca Temel Eğitim sürecine ilişkin doktora tez sayısının da artırılmasında fayda vardır. Bu durum araştırmaların derinleştirmesini sağlayacaktır.

Anahtar Kavramlar: Temel Eğitim, İlköğretim, Yüksek Öğretim Tezleri, Betimsel İçerik Analizi, Sınıf Eğitimi.

1 Dr. Öğretim Üyesi, Ardahan Üniversitesi, SHMYO, Çocuk Gelişimi Programı, Ardahan, Türkiye, fiatyardimciel@ardahan.edu.tr, ORCID No: [0000-0001-6163-1349](https://orcid.org/0000-0001-6163-1349)

Atıf için: Yardimciel, F. (2025). Temel Eğitime Yönelik Yapılmış Yüksek Öğretim Tezlerine İlişkin Betimsel Bir Analiz. *Siirt Eğitim Dergisi*, 5(1), 1-21. DOI: [10.58667/sedder.1570358](https://doi.org/10.58667/sedder.1570358)

Giriş

Temel Eğitim, bulunduğu dönem ve hitap ettiği yaş aralığı gereği hassas ve kritik bir eğitim/öğretim aşamasını oluşturmaktadır. Bu süreçte çocuklar, yaşadıkları çevreye yönelik doğal bir ilgi ve merak duygusuna sahiptirler (Fırat Durdukoca, 2023, s.423). Bu dönemde eğitim öğretim sürecinin verimlilik düzeyi paydaşların iş birliği yapma, sorumluluk alma ve sahip oldukları vizyon ile ilişkilendirilebilir. Eğitim paydaşları, birbirine bağımlı, heterojen, çeşitli, küresel bir ortamın özellikleri bağlamında sunulan beceri listesini (yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim, iş birliği; bilgi, medya ve teknoloji becerileri; bilgi, medya, iletişim ve teknoloji okuryazarlığı) tartışarak (Chalkiadaki, 2018) Temel Eğitim dönemi için uygun hedef ve beceriler oluşturabilir. Zira dijitalleşen dünyada bilginin üretimi, kontrollünü sağlamayı ve bilginin gelişim yönünün iyi tayin edilmesine de zemin hazırlamıştır. Keza bilgi teknolojisinde meydana gelen bilgi patlaması, daha yüksek düzeyde bilgi yönetimi becerilerine ihtiyacı artırmıştır (Ananiadou & Claro, 2009). Bu bağlamda Temel Eğitime ilişkin hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezlerin yönünü, dağılımlarını ve eğilimlerini ortaya çıkarmak önem arz etmektedir.

21. yüzyıl eğitim sistemlerinde çocukları okula göndermek yeterli olmadığı gibi gelişime kapalı bir eğitim/öğretim sisteminde istenilen sonuçları elde etmek oldukça zor olacaktır. Keza toplumlarda meydana gelen değişimlerin birçoğu eğitim sistemlerinden kaynaklanmaktadır (Çevik, 2023, s.116). Bu hususta gerek devletlerin gerek hükümetlerin, çocukların ilköğretim döngüsünü tamamlamalarını, kişisel refah ve ulusal kalkınma için gereken temel bilgi ve becerileri edinmelerini sağlamaları (Boissiere, 2004) bir zorunluluktur. Bu doğrultuda eğitimin doğurduğu sonuçlar ülkenin geleceğini tayin etmektedir. Zira eğitim, bireyin sosyo-ekonomik düzeyini etkileyerek onların daha iyi ya da daha kötü hayat şartlarında yaşamaya mecbur ettiği bir gerçektir (Çevik, 2023, 145). Bu bağlamda eğitim/öğretime ilişkin yapılan akademik araştırmaların eğilimlerini iyi bir şekilde analiz etmek faydalı sonuçlara zemin hazırlayabilir. Keza mevcut araştırmanın ortaya çıkaracağı sonuçlar ve belirleyiciler gelecekteki çalışmaların ve tezlerin daha iyi seçimler yapmasına rehberlik edebilir. Ayrıca araştırmanın bu yönüyle aynı alanda yapılan çalışmalara tamamlayıcı ve katkı sağlayıcı etkisi olacağı düşünülmektedir.

Yüksek öğretim tezlerine yönelik doküman incelemesi, betimsel içerik analizi ve bibliyometrik yöntemler kullanılarak yapılan birçok araştırma mevcuttur. Bunlar, okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi (Şahin & Asal Özkan, 2023), Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan yüksek lisans tezlerine yönelik çalışmalar (Dilek, Baysan & Öztürk, 2018), Metaversenin disiplinlerarası görünümüne ilişkin yapılan lisansüstü tez çalışmalarına yönelik bibliyometrik analiz (Dertli & Dertli, 2024), sınıf öğretmenliği alanında dijital okuryazarlığa ilişkin yayınların bibliyometrik analizi (Aşıkcan & Uygun, 2023), sınıf yönetimi araştırmalarına yönelik yapılmış bibliyometrik analiz çalışmaları (Torun & Bozkuş, 2022), Türkiye’de değerler eğitimi üzerine yüksek öğretim tezlerine yönelik bibliyometrik analiz çalışmaları (Yardımcıel & Bulu, 2024), Türkiye’de 1999-2017 yılları arasında değerler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesi (Kapkın, Çalışkan & Sağlam, 2018) şeklinde sıralanabilir. Bu bağlamda “*Temel Eğitime*” ilişkin bütüncül bir araştırma nitelikli veriler sağlayabilir. Bu hususta mevcut araştırmanın “*Temel Eğitime*” ilişkin yapılmış lisansüstü tezleri bütüncül bir şekilde ele alması, yapılan çalışmaların derinlemesine analiz ederek yeni çalışmalara yol gösterecek olması ve bu alanda çalışacak araştırmacılara/araştırmalara eğilimler bağlamında rehberlik etmesi araştırmanın önemini göstermektedir.

Verilen bilgiler ışığında mevcut araştırmanın amacı, Türkiye’de “*Temel Eğitim*” konusunda yapılan araştırmaları anlamak, tezleri analiz etmek ve lisansüstü tezlerin eğilimlerini ortaya koymaya çalışmaktır. Bu bağlamda araştırmanın “*Temel Eğitim*” bağlamında yapılmış tezlere yönelik bütüncül veri sağlaması, bu alanda çalışacak araştırmacılara ve araştırmalara rehberlik yapacağı düşünülmektedir. Bu minvalde araştırmanın problem cümlesi “Yüksek Öğretim Kurulu tez tarama merkezinde yayınlanmış Temel Eğitim (anahtar kavram olarak “Temel Eğitim” içeren) içerikli lisans üstü tezlerin dağılımları nasıldır?” Ayrıca araştırmanın alt problemleri şu şekilde belirlenmiştir:

1. YÖK tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin tür ve yazım dili bakımından dağılım düzeyleri nasıldır?
2. YÖK tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin yazarların cinsiyetleri bağlamında dağılımları nasıldır?
3. YÖK tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin danışman unvanları bağlamında dağılımları nasıldır?
4. YÖK tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin hazırlandıkları üniversiteler dağılımları nasıldır?
5. YÖK tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin yayın yıllarına göre dağılımları nasıldır?
6. YÖK tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin hazırlandıkları ana bilim dalları dağılımları nasıldır?
7. YÖK tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin hazırlandıkları enstitülere göre dağılımları nasıldır?
8. YÖK tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin sayfa sayılarına göre dağılımları nasıldır?
9. YÖK tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin çalışma gruplarına göre dağılımları nasıldır?
10. YÖK tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma modellerine göre dağılımları nasıldır?
11. YÖK tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
12. YÖK tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin anahtar kavramlara göre dağılımları nasıldır?
13. YÖK tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin konularına ilişkin dağılımları nasıldır?

Araştırmanın Sınırlılığı

Bu araştırma Yüksek Öğretim Kurulu tez tarama merkezinde sunulmuş Temel Eğitim başlıklı (arama sekmesinde anahtar kavram olarak “Temel Eğitim” kullanılmıştır), eğitim/öğretim konu kriterli ve 1994-2023 zaman kriterli lisansüstü tezlerin incelenmesiyle sınırlandırılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, veri kaynağı, verilerin toplanma süreci, verilerin analiz süreci ve geçerlilik-güvenirlilik konularına ilişkin bilgiler verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Temel Eğitime ilişkin yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerin incelenmesinin amaçlandığı bu araştırma bir doküman incelemesi çalışmasıdır. Doküman incelemesi, “araştırılması hedeflenen, olay veya olgular hakkında, bilgi içeren yazılı materyallerin analizini” (Altunkaynak, 2020, s.43) kapsamaktadır. Elde edilen verilerin analiz sürecinde nitel veri analiz yöntemlerinden betimsel içerik analiz tekniği kullanılmıştır.

Araştırmanın Veri Kaynağı

Araştırmanın verileri Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nde yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmaktadır. Tez tarama merkezinden gelişmiş tarama sekmesinde yer alan aranacak kelimelere “Temel Eğitim” kavramı yazılarak mevcut araştırmalara ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırma

sürecine ilişkin tezlere <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden ulaşılmıştır. İncelemeye konu olan 78 adet yüksek lisans ve doktora tezine ulaşılmıştır. Araştırmanın veri kaynaklarından 6 doktora tezi ve 59 yüksek lisans tezi açık erişim iznine sahiptir. Doktora tezlerinden iki, yüksek lisans tezlerinden 11 adet tezin açık erişim izni bulunmamaktadır. Açık erişim izni olmayan tezler elektronik/basılı kopyalarına üniversite kütüphanelerin aracılığıyla erişilmiştir.

Verilerin Toplanması

Yüksek Öğretim Tez tarama merkezinde hiçbir filtreleme yapmadan 21.08.2024 tarihinde gerçekleştirilen tarama sonucu “Temel Eğitim” kavramına ilişkin 115 tezin kayıtlı olduğu tespit edilmiştir. Eğitim/öğretim konu kriteri bağlamında sınırlamaya gidildiğinde tez sayısının 84’e düştüğü tespit edilmiştir. Ancak araştırmanın amacına ve ruhuna uygun olarak eğitim/öğretim konulu tezlerin çalışmaya dahil edilmesi için başlıklar ve çalışma grupları da gözden geçirilmiştir. Bundan dolayı tekrar konu kriteri bağlamından sınırlamaya gidilmiştir. Bu hususta yüksek lisans bitirme tezlerinden “*Özel Güvenlik Personeline Yönelik*” tez çalışması, “*Olay Yeri İnceleme Polislerine Yönelik Düzenlenen Olay Yeri İnceleme ve Kimlik Tespit*” ve “*Sanayi Sektöründe Çalışan Elemanlar*” ilişkin yapılan çalışmalar, “*Endüstri ve Endüstri Mühendisliği*” ve “*Ekonomi*” konulu beş yüksek lisans bitirme tezi ve “*Mimarlık*” Temel Eğitimi alanında yapılmış bir doktora tezi konu ve kapsam bakımından araştırmanın kriterlerine uygun olmadığından araştırmanın çalışma grubundan çıkarılmıştır. Bu bağlamda eğitim/öğretim konu kriteri bağlamında 78 tez tespit edilmiş olup, bu tezlerden sekizi doktora bitirme, 70 tanesi ise yüksek lisans bitirme tezidir.

Veri toplama sürecinde Yüksek Öğretim Kurulu tez taramada altı doktora bitirme tezi ve 59 yüksek lisans bitirme tezi açık erişim iznine sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu tezler herhangi bir sınırlamaya gidilmeden tamamı analiz edilmiştir. Ayrıca araştırma sürecinde veri toplama aracı olarak tezler üzerine yönelik künye bilgisi ve belirlenen temalara ilişkin alt kategorilerin olduğu bir tez inceleme formu kullanılmıştır (Şahin & Asal Özkan, 2023, s.73). Form on dört alt kategoriye göre hazırlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma betimsel tarama modeline göre tasarlanmıştır. Araştırma sürecinde araştırmanın dokusuna uygun olarak içerik analizi tekniği türlerinden betimsel içerik analizi tercih edilmiştir. Betimsel içerik analizi, belirli bir araştırma disiplindeki genel eğilimleri ve araştırma sonuçlarını belirlemeyi ve tanımlamayı amaçlayan sistematik bir incelemedir (Çalık & Sözbilir, 2014, s.34). Nitel ve nicel araştırma yöntemleri ile yapılan çalışmaların genel eğilimlerini belirlemek için betimsel içerik analizi kullanılabilir (Çalık & Sözbilir, 2014). Betimsel içerik analizinin özgün olması çalışmanın niteliğini ortaya koyar.

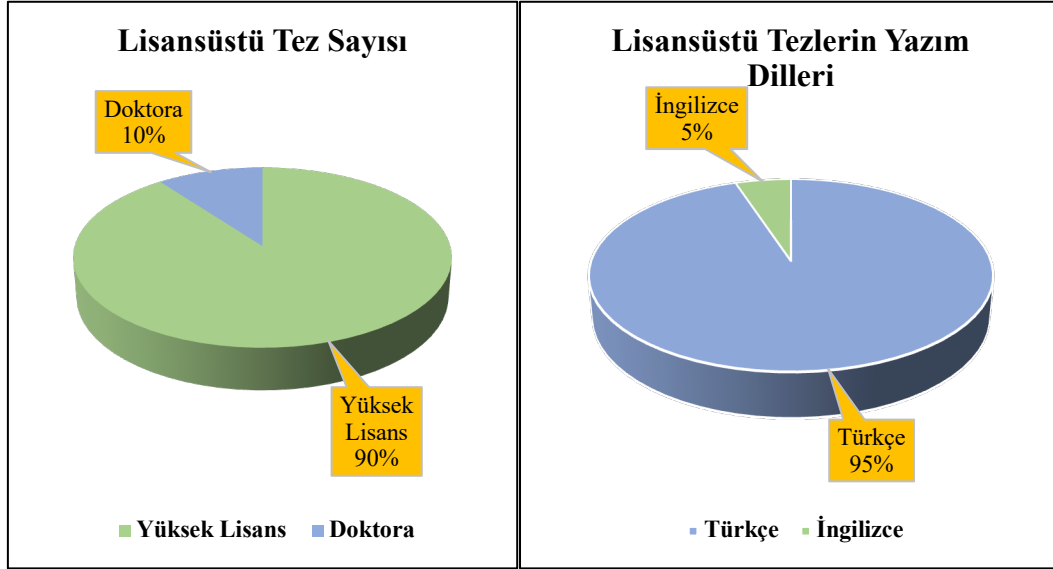
Mevcut araştırmanın amacı perspektifinde 78 tez çalışması on dört farklı temaya göre analiz edilmiştir. Veri analizi sürecinde temaların oluşturulması için alanyazından (Dertli & Dertli, 2024; Kapkın, Çalışkan & Sağlam, 2018; Dilek, Baysan & Öztürk, 2018) faydalanılmıştır. Ayrıca Turhal ve Varış’ın (2022) değerler eğitimi ile ilgili yaptıkları çalışmadan da faydalanılarak temalar belirlenmiştir. Bu temalar; tezlerin tür bağlamında dağılımı, yazım dilleri, yazarların cinsiyet dağılımları, danışman unvanları, tezlerin hazırlandıkları üniversite dağılımları, yayın yılları, ana bilim dalları, enstitülere göre dağılımları, çalışma grubu dağılımları, tezlerin konularına ilişkin dağılımları, anahtar kavramlar, sayfa sayıları, tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı ve tezlerin yürütüldüğü araştırma modellerine göre dağılımıdır.

Bulgular

Bu başlık altında Yüksek Öğretim Tez tarama merkezinde gelişmiş tarama butonu kısmına “*Temel Eğitim*” yazılarak yapılmış inceleme sonucu elde edilen bulgular maddeler halinde sunulmuştur. Ayrıca konu kriteri bağlamında sınırlamaya gidilerek sadece “Eğitim ve Öğretim (Education and Training)” konulu tezler incelemeye dahil edilmiştir. Zaman kriteri bağlamında ise bir kriter belirlenmeden 1994-2023 yıllarını kapsayan tezlerin tamamı inceleme sürecine dahil edilmiştir.

1. Lisansüstü Tezlerin Tür ve Yazım Dilleri Bakımından Dağılımları

Temel Eğitime yönelik yapılmış yüksek öğretim tezlerine ilişkin çalışmaların türlerine göre dağılımı Grafik 1’de gösterilmiştir. Grafik 1 incelendiğinde, Temel Eğitim ile ilgili tez çalışmalarının %90’nı yüksek lisans ve %10’u ise doktora tezi olduğu görülmektedir. Ayrıca incelenen tezlerin yazıldıkları dil bağlamında dağılımlarına bakıldığında lisansüstü tezlerin %95’inin Türkçe yazıldığı ve %5’inin ise İngilizce yazıldığı görülmektedir.

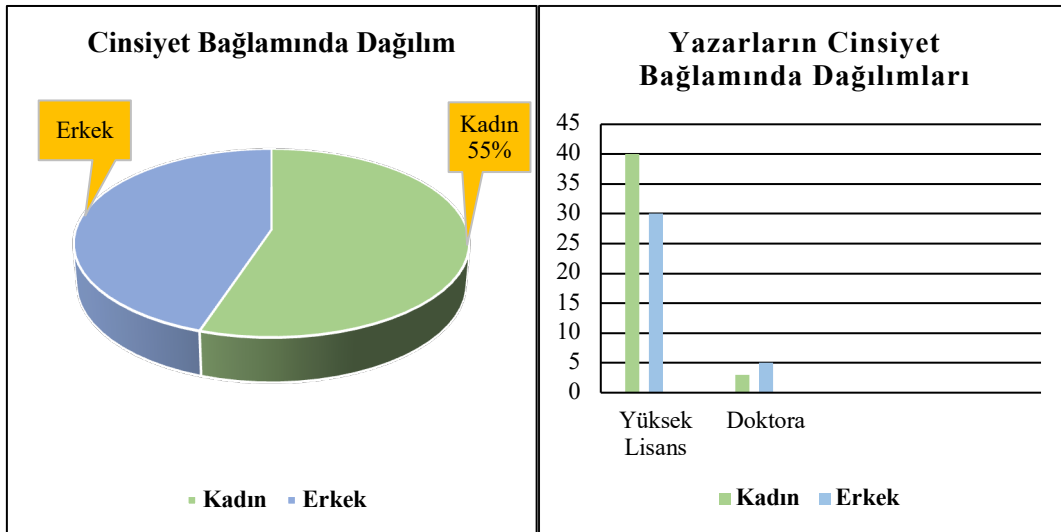

Grafik 1. Yayınlanmış Tezlerin Türü ve Yazım Dilleri Bağlamında Dağılımları

Tezlerin tür bakımından ve yazıldıkları dil bakımından orantısız bir şekilde dağıldığı görülmektedir.

2. Lisansüstü Tezlerin Yazarların Cinsiyetleri Bakımından Dağılımları

Yüksek Öğretim Kurulu tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin yazarların cinsiyetleri bağlamında dağılımları Grafik 2’de gösterilmiştir. Grafik 2 incelendiğinde, Temel Eğitim ile ilgili tez çalışmalarında en fazla kadın araştırmacıların (%55) tez yazdığı görülmektedir.

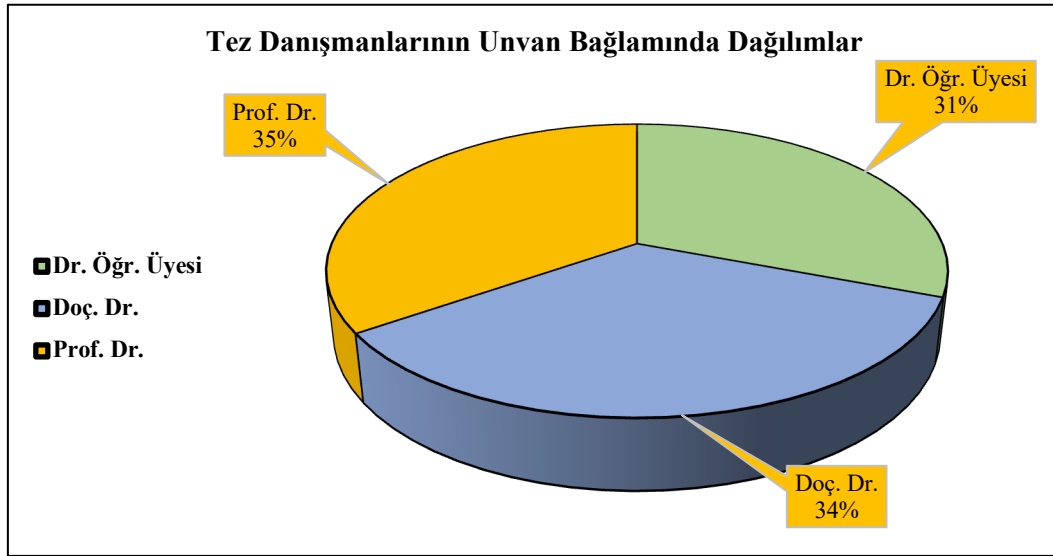

Grafik 2. Yayınlanmış Tez Yazarlarının Cinsiyet Bağlamında Dağılımları

Grafik 2 incelendiğinde kadın ve erkek araştırmacıların Temel Eğitime ilişkin tez yazma durumlarının cinsiyet bağlamından birbirinden farklılık gösterdiği söylenebilir. Ayrıca Grafik 2 incelendiğinde, Temel Eğitim ile ilgili tez çalışmalarında kadın araştırmacıların ve erkek araştırmacıların en fazla yüksek lisans tezi yazdığı görülmektedir. Ancak doktora tezi bakımından erkek araştırmacıların (n=5) kadın araştırmacılara (n=3) göre daha çok araştırma yaptığı görülmektedir.

3. Lisansüstü Tezlerin Tez Danışmanı Bakımından Dağılımları

Yüksek Öğretim Kurulu tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin danışman unvanları bağlamında dağılımları Grafik 3'te gösterilmiştir. Grafik 3 incelendiğinde, Temel Eğitim ile ilgili tez çalışmalarında en fazla “Prof. Dr. ve Doç. Dr.” unvanlı (%35) akademisyenlerin danışmanlık yaptığı görülmektedir.

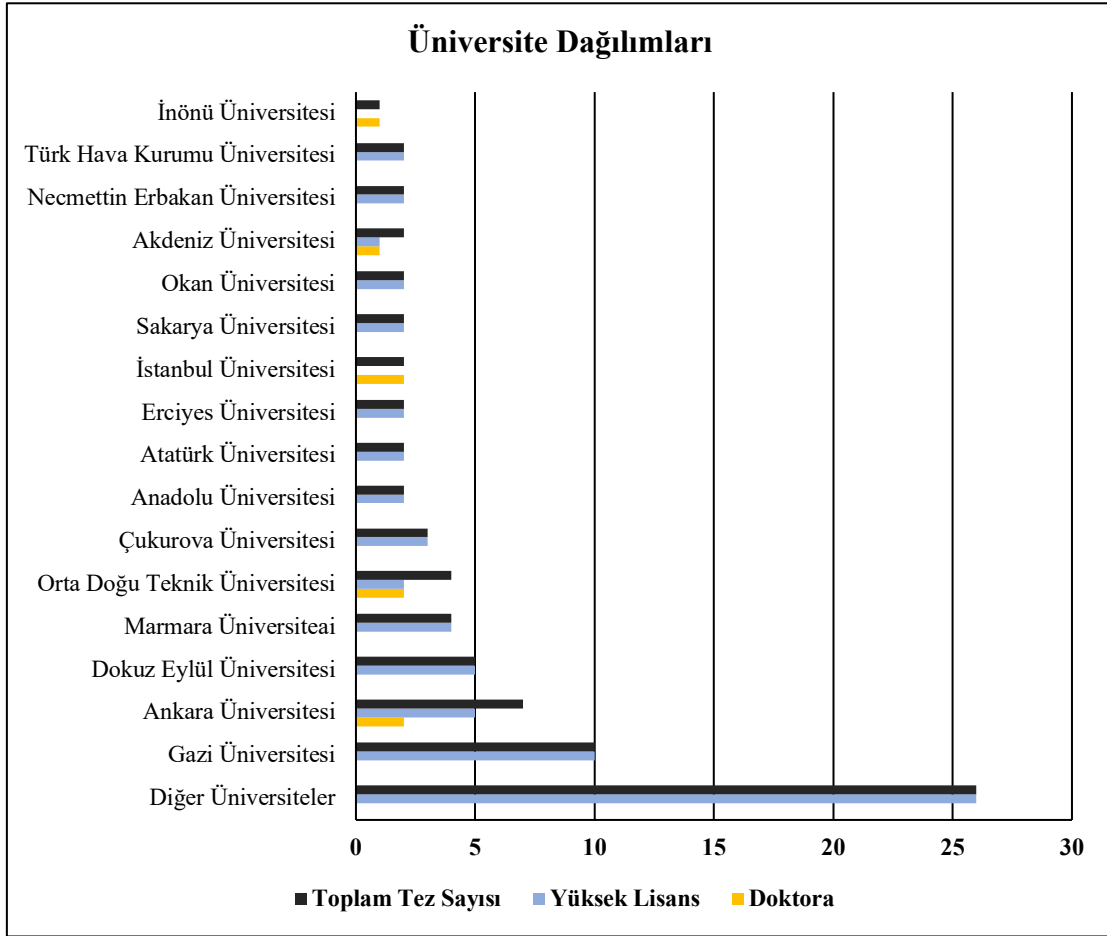

Grafik 3. Yayınlanmış Tezlerin Danışman Unvanları Bağlamında Dağılımları

Lisansüstü tezlerin tez danışmanı bakımından dağılımları incelendiğinde “Prof. Dr. ve Doç. Dr.” unvanlı öğretim üyelerin 27’şer lisansüstü teze danışmanlık yaptıkları ve Dr. Öğretim Üyesi öğretim üyelerin ise 24 lisansüstü teze danışmanlık yaptıkları görülmektedir. Ayrıca ‘Yardımcı Doçent ve Dr. Öğretim Üyesi’ ibareleri ortak bir başlık altında verilmiştir.

4. Lisansüstü Tezlerin Hazırlandıkları Üniversitelere İlişkin Dağılımları

Yüksek Öğretim Kurulu tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin hazırlandıkları üniversitelere ilişkin dağılımları Grafik 4’te gösterilmiştir. Grafik 4 incelendiğinde, Temel Eğitim ile ilgili tez çalışmalarının en fazla 10 tez ile Gazi Üniversitesinde olduğu görülmektedir. Bu tezlerin tamamı yüksek lisans tezi olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca en çok doktora tezi Ankara, İstanbul ve Orta Doğu Teknik Üniversitesinde ikiyeşer adet olarak üretilmiştir.

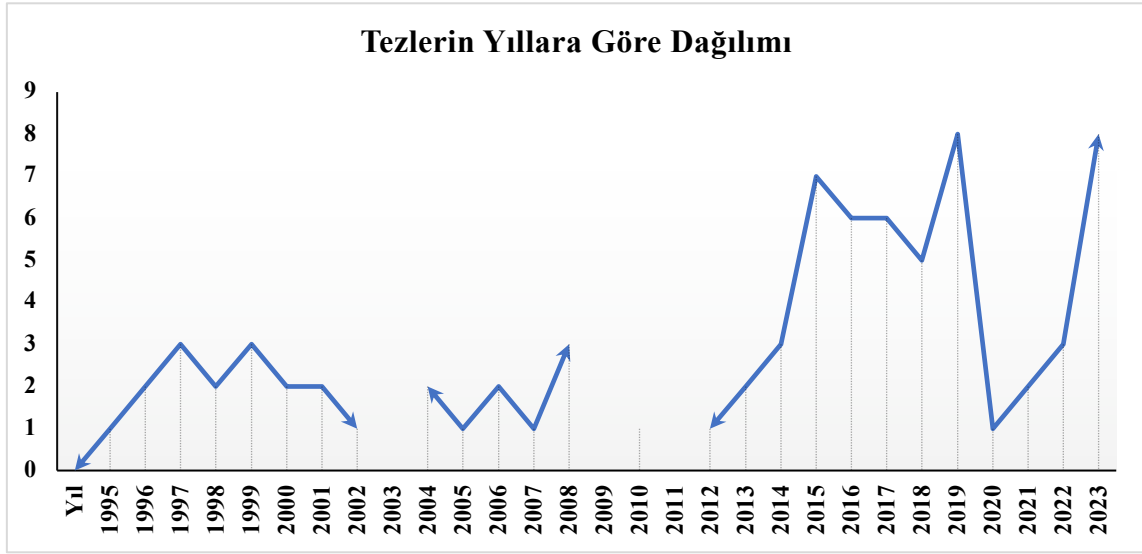

Grafik 4. Yayınlanmış Tezlerin Üniversite Bağlamında Dağılımları

Diğer üniversiteler başlığı altında tek bir tezin yayınlandığı üniversitelerin toplamı yer almaktadır. İnönü Üniversitesinde bir adet doktora tezi üretildiği için bu üniversitenin adı grafikte ayrı bir başlık olarak verilmiştir. Buradaki amaç doktora tezlerini açık bir şekilde göstermektir. Grafik 4'te görüldüğü üzere sadece beş üniversitede “*Temel Eğitim*” konu kriterine ilişkin doktora tezi yazılmıştır. Ayrıca Grafik 4'te hangi üniversitede toplam kaç tez yazıldığını göstermek için tezlerin toplam değerleri de verilmiştir.

5. Lisansüstü Tezlerin Yayın Yıllarına Göre Dağılımları

Yüksek Öğretim Kurulu tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin yayın yıllarına göre dağılımları Grafik 5'te gösterilmiştir. Grafik 5 incelendiğinde, Temel Eğitim ile ilgili tez çalışmalarının 2023 ve 2019 yıllarında 8 tez ile en fazla yayınlandığı görülmektedir. 2016 ve 2017 yıllarında ise altışar adet lisansüstü tezin yayınlandığı görülmektedir.

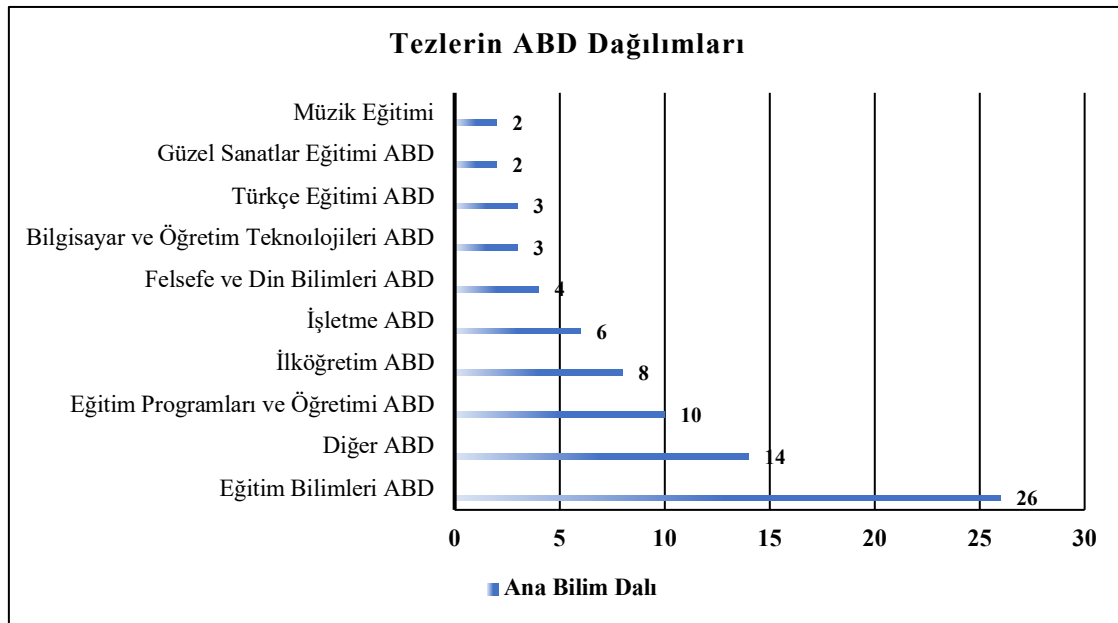

Grafik 5. Yayınlanmış Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Üretilen tez dağılımına bakıldığında son yıllarda “*Temel Eğitime*” ilişkin araştırmaların ve çalışma konularının artmakta olduğu görülmektedir. Ayrıca bu alanda tez sayısının artması üniversite ve enstitü sayılarında meydana gelen artışla da ilişkilendirilebilir.

6. Lisansüstü Tezlerin Ana Bilim Dalına İlişkin Dağılımları

Yüksek Öğretim Kurulu tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin hazırlandıkları ana bilim dalı bakımından dağılımları Grafik 6’da sunulmuştur. Grafik 6 incelendiğinde, Temel Eğitime ilişkin tez çalışmalarının en fazla “Eğitim Bilimleri” ana bilim dalında (n=26) olduğu görülmektedir. “*Psikoloji Ana Bilim Dalı ve Eğitimin Kültürel Temelleri Ana Bilim Dalı*” Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı başlığı altında verilmiştir. “*Eğitim Yönetimi ve Politikası Ana Bilim Dalı*” Eğitim Programları ve Öğretimi Ana Bilim Dalı başlığı altında verilmiştir. “*Temel Eğitim ve İlköğretim*” kavramları ilköğretim başlığı altında birleştirilerek İlköğretim Ana Bilim Dalı olarak sunulmuştur. Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı ve Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalına ilişkin bilgiler Türkçe ve Sosyal Bilgiler Ana Bilim Dalı başlığı altında verilmiştir.

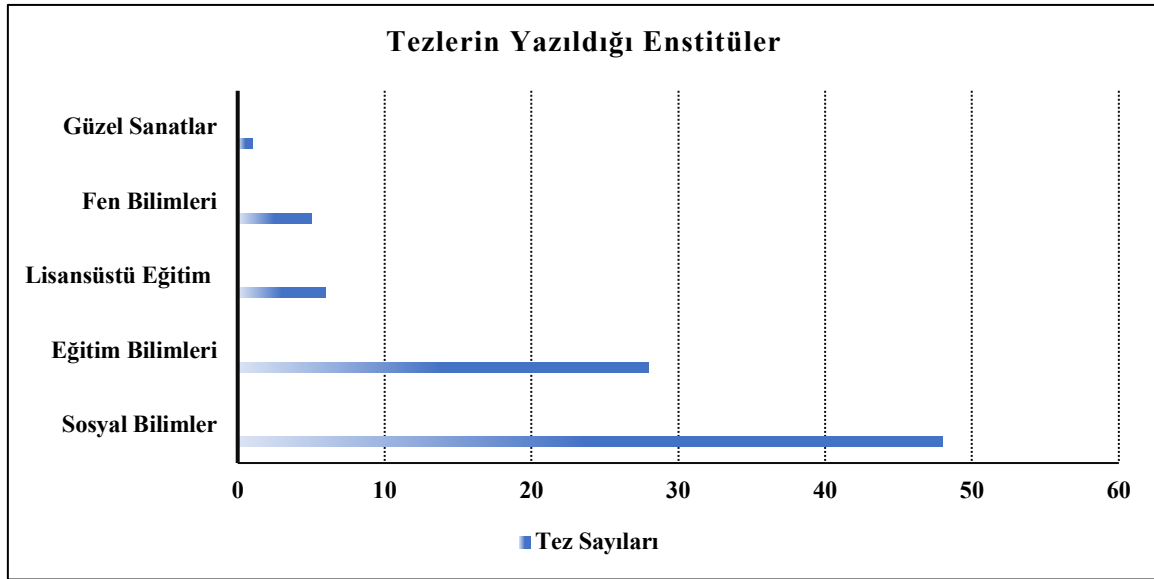

Grafik 6. Yayınlanmış Tezlerin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımları

Grafik 6 incelendiğinde lisansüstü tezlerin ikinci sırada en çok yayınlandığı anabilim dalı olarak “Diğer ABD” ifadesi verilmiştir. Bu başlık altında yer alan ana bilim dallarının her birinde birer adet tez yayınlandığı için ortak başlık altında verilme ihtiyacı doğmuştur. Bu bağlamda araştırmanın dokusuna uygun olarak en çok tezin “Eğitim Bilimleri” ana bilim dalında yayınlanmasının enstitülerin varlığıyla ilişkilendirilebilir. Zira “İlköğretim (Temel Eğitim) Ana Bilim Dalı” Temel Eğitim ile daha çok ilişkili olduğu halde sadece 8 adet tezin üretildiği görülmektedir. Ayrıca ana bilim dalı bağlamında tezlerin sınıflandırmasında ‘İşletme Ana Bilim’ dalı ile ilgili tez sayısının fazla olması (n=6) Temel Eğitim ve İşletme Ana Bilim Dalı arasında nasıl bir ilişkinin olduğunu düşündürebilir. Ancak İşletme Ana Bilim Dalı dokusuna uygun olarak tez çalışmalarından ağırlıklı olarak bütçe, harcama ve yönetsel problemler işlenmiştir. Bu duruma örnek olarak Çevik (2023) tarafından yapılmış “Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Bünyesindeki Özel Eğitim Sınıflarının Yönetsel Sorunları: Kastamonu İli Örneği” yüksek lisans tezi gösterilebilir.

7. Lisansüstü Tezlerin Yayınlandıkları Enstitülere İlişkin Dağılımları

Yüksek Öğretim Kurulu tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin hazırlandıkları enstitülere göre dağılımları Grafik 7’de verilmiştir. Grafik 7 incelendiğinde, Temel Eğitime ilişkin tez çalışmalarının en fazla “Sosyal Bilimleri” enstitüsü (n=48) bünyesinde yazıldığı görülmektedir. Bu durum üniversiteler ilk açılan enstitülerin başında “Sosyal Bilimleri Enstitüsünün” gelmesinden kaynaklandığını düşündürmektedir. Ayrıca Sosyal Bilimler Enstitüsü çatı özelliği göstererek birçok bilim dalını ortak paydada buluşturmaktadır.

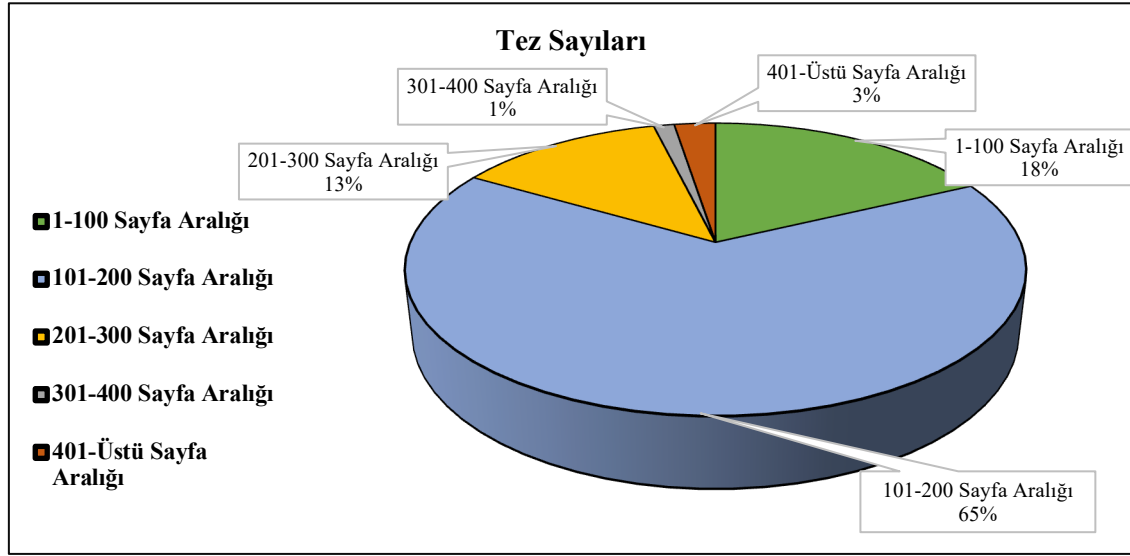

Grafik 7. Yayınlanmış Lisansüstü Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımları

Tezlerin yazıldığı enstitülere bakıldığında Eğitim Bilimleri Enstitüsü (n=28) “Temel Eğitime” ilişkin lisansüstü tezlerin üretilmesinde ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Bu durum araştırmanın konusu ve dokusu ile uyum sağlamaktadır. Ayrıca Güzel Sanatlar Enstitüsünden de bir adet tezin yayınlandığı görülmektedir.

8. Lisansüstü Tezlerin Yayınlandıkları Sayfa Sayılarına Göre Dağılımları

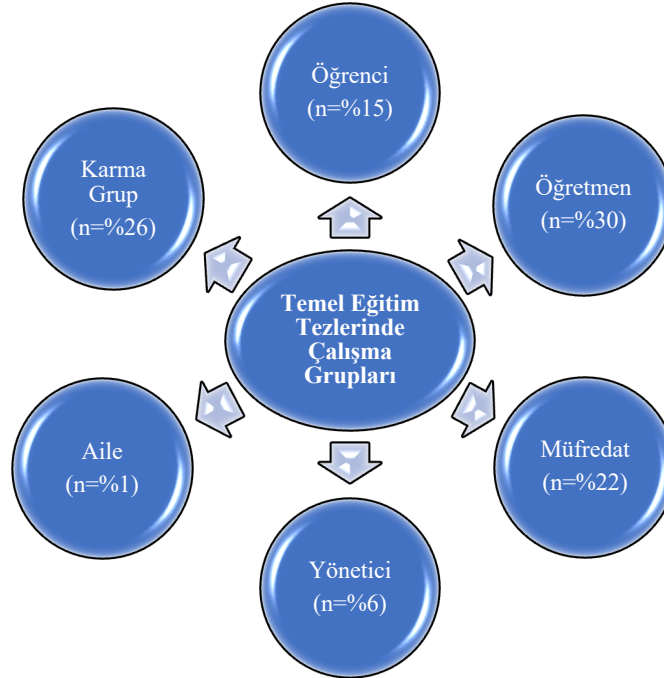
Yüksek Öğretim Kurulu tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin sayfa sayılarına göre dağılımları Grafik 8’de verilmiştir. Grafik 8 incelendiğinde, Temel Eğitime ilişkin tez çalışmalarının en fazla “101-200” sayfa (n=51) aralığında yazıldığı görülmektedir.

Grafik 8. Yayınlanmış Lisansüstü Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımları

9. Lisansüstü Tezlerin Çalışma Gruplarına Göre Dağılımları

Yüksek Öğretim Kurulu tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin çalışma gruplarına göre dağılımları Şekil 1’de sunulmuştur. Şekil 1 incelendiğinde, Temel Eğitime ilişkin tez çalışmalarına bakıldığında “öğrenci, öğretmen, müfredat, yönetici, aile ve karma grup” şeklinde çalışma gruplarıyla çalışıldığı görülmektedir. Şekil 1 incelendiğinde çalışma grubu olarak en çok “Öğretmenlerin (n=%30, f=23)” ve “Karma Grup veya Çoklu Grup (n=%26, f=20)” çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

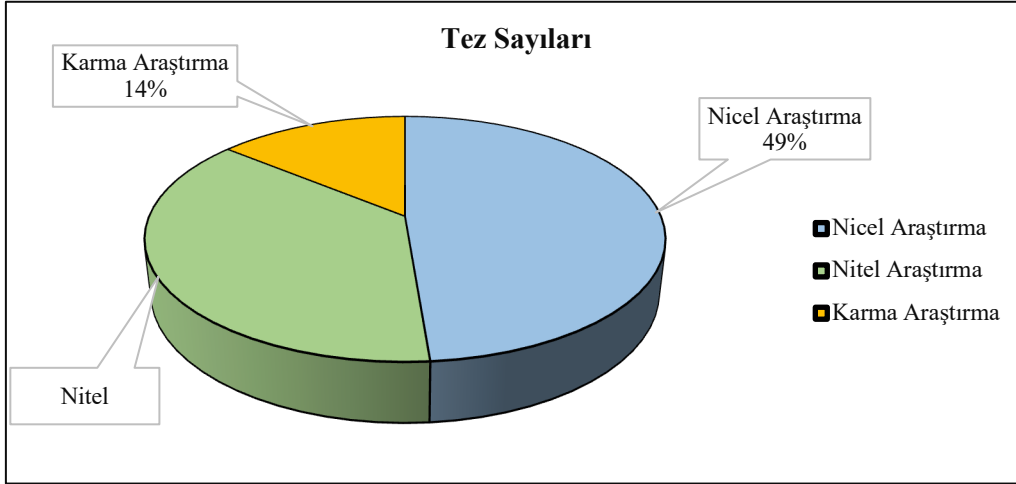

Şekil 1. Temel Eğitime İlişkin Lisansüstü Tezlerin İçerdikleri Çalışma Grupları

Şekil 1’de verilen yüzdelikler, virgülden sonraki kısımların en yakın katına yuvarlanmıştır. Temel Eğitime ilişkin lisansüstü tezlerin tekli gruplar bağlamında en çok öğretmen çalışma grubu (f=23) tercih edildiği görülmektedir. Bu durum Temel Eğitim sürecinde araştırmaların ağırlıklı olarak programın yürütme ve aktarılma kısmına yoğunlaştığını düşündürmektedir.

10. Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Araştırma Modellerine Göre Dağılımları

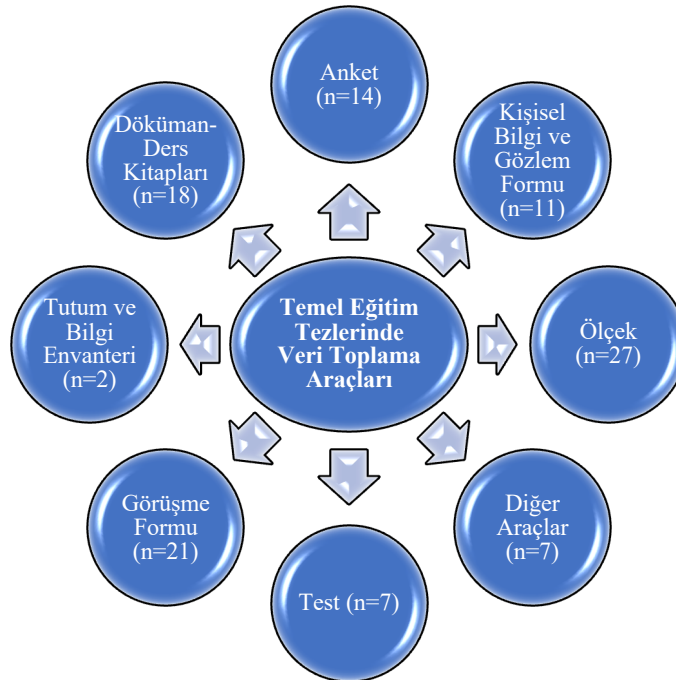
Yüksek Öğretim Kurulu tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin araştırma modeline göre dağılımı Grafik 9’da sunulmuştur. Grafik 9 incelendiğinde, Temel Eğitim ile ilgili tez çalışmalarının en fazla “Nicel Araştırma Yöntemleri” ile yürütüldüğü (n=38) görülmektedir. Nitel araştırma yöntemleri ile yapılan çalışma sayısının da fazla (n=29) olduğu görülmektedir.

Grafik 9. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımları

11. Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımları

Yüksek Öğretim Kurulu tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı Şekil 2’de verilmiştir. Şekil 2 incelendiğinde, Temel Eğitime ilişkin tez çalışmalarına bakıldığında “anket, ölçek, kişisel bilgi ve gözlem formu, test, görüşme formları, tutum ve bilgi envanterleri, ders kitapları” gibi bilgi ve veri toplama araçları kullanıldığı görülmektedir. Şekil 2 incelendiğinde en çok veri toplama aracı “ölçek” (n=27) olduğu görülmektedir.

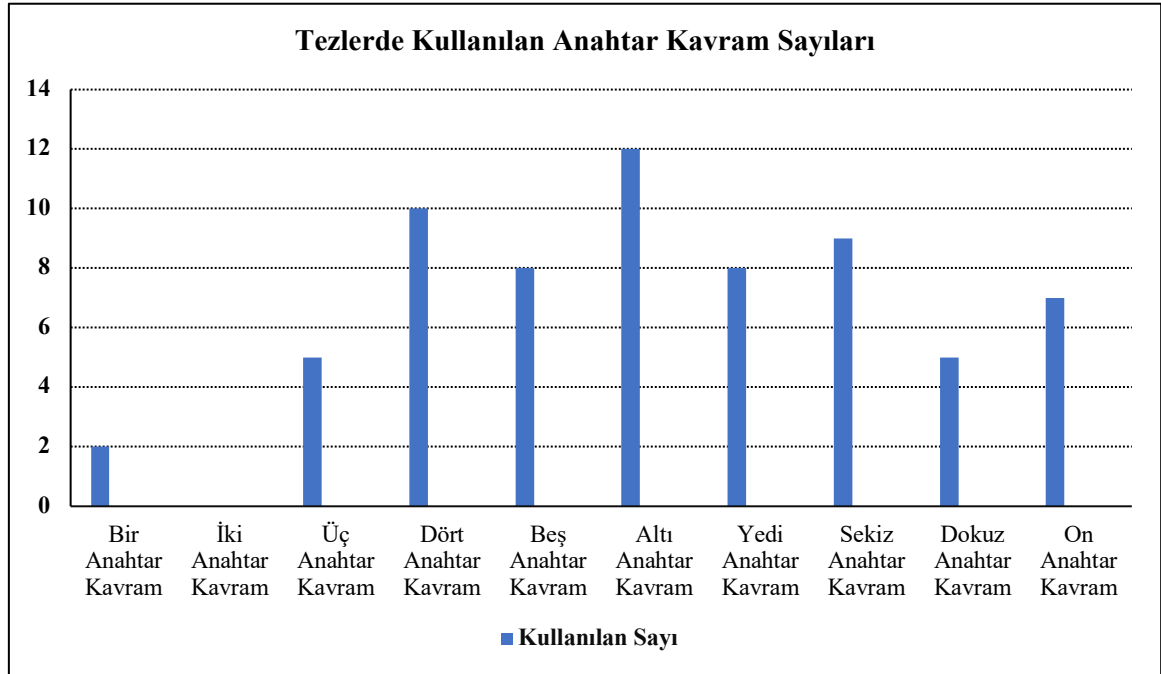

Şekil 2. Temel Eğitime İlişkin Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçları

Diğer veri toplama araçları başlığında (Diğer Araçlar) ise tek bir defa kullanılan araçları ortak bir çatıda göstermek için tercih edilmiştir. Ayrıca kullanılan veri toplama araçlarının sayısı incelenen tez sayısından fazla çıktığı görülmektedir. Bu durum tezlerin bir kısmında birden çok veri toplama aracının kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca karma yöntem araştırmaları ile yürütülen çalışmalarda birden fazla veri toplama aracı kullanılmaktadır.

12. Lisansüstü Tezlerin Anahtar Kavramların/Dizin Sayılarına Göre Dağılımları

Yüksek Öğretim Kurulu tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin anahtar kavramlara ve dizinlere göre dağılımları Grafik 10'da verilmiştir. Grafik 10 incelendiğinde, Temel Eğitim ile ilgili tez çalışmalarının en fazla “altı anahtar kavram/dizin” ile yürütüldüğü (n=12) görülmektedir. Ancak incelemeye konu olan tezlerin bir kısmında dizin ve anahtar kavramlar belirtilmemiştir. Grafik 10'da sunulan bilgiler sadece dizin ve anahtar kavramları veren tezlere ilişkin bilgiler perspektifinde hazırlanmıştır. Bu bağlamda Temel Eğitime ilişkin hazırlanan lisans üstü tezlerde ağırlıklı olarak “4-5-6-7 ve 8” adet anahtar kavram ve dizine yer verildiği görülmektedir.

Grafik 10. Lisansüstü Tezlerin Anahtar Kavramların/Dizin Sayılarına Göre Dağılımları

Araştırma sürecinde dizin olmadığı lisansüstü tezlerde anahtar kavramlardan, anahtar kavramların olmadığı lisansüstü tezlerde ise dizinden faydalanılmıştır.

13. Lisansüstü Tezlerin Konularına Göre Dağılımları

Yüksek Öğretim Kurulu tez tarama merkezinde Temel Eğitime ilişkin sunulmuş lisansüstü tezlerin konularına ilişkin dağılımları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Temel Eğitime İlişkin Yayınlanmış Eğitim/Öğretim Konulu Tezlerin Konularına İlişkin Tema/Kod/Frekans Dağılımları

Tema	Kodlar	f
Eğitim Programı Merkezli Çalışmalar	Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması	5
	Program Analizi	2
	Programın İncelenmesi	2
	Programın Etkililiği	1

	Programda DKAB yer verilme düzeyi	1
	Eğitim Sistemlerini Değerlendirilme	1
	Liberal Eğitim Anlayışı	1
	Uluslararası Antlaşmalarda Gereken Standartlar	1
Toplam	14	
Ders Kitapları Merkezli Çalışmalar	Müzik Ders Kitapları	1
	Kültür ve Sanat Etkinlikleri İnceleme	1
	Resim ve Şiirlerin Gösterge Bilim İlişkisi	1
	Ders Kitaplarında Dijital Okur Yazarlık	1
	100 Temel Eserde Engellilik	1
	DKAB Kitapların Değerlendirilmesi	1
Toplam	6	
Yöntem-Teknik Merkezli Çalışma	İş Birliği	4
	Drama	2
	Teknoloji Entegrasyonu	1
	Farklı Dille Öğretim	1
	Soru Sorma Stratejileri	1
	Küme Destekli Bireyselleştirme	1
Toplam	10	
Öğretmen ve Yönetici Algıları	Öğretmen ve Yönetici Algıları	8
	Öğrenen Okul Algısı	1
	Okul Kültürü Algısı	1
	Öğretmenlerin Bilgisayar Kullanma Düzeyleri	1
Toplam	11	
Öğrenci Merkezli Çalışmalar	Müzik Eğitimi	5
	Üst Düzey Düşünme Becerileri	3
	Dezavantajlı Öğrenciler	2
	Kavram Yanılgıları	1
	Kız Çocukların Eğitim Sorunları	1
	Spora Katılımın Davranışlara Etkisi	1
	İllüstrasyon Eğitimi	1
	Sosyal Medya Kullanımı	1
	Dramanın Yazma Becerilerine Etkisi	1
	Mevsimlik Tarım İşçileri	1
	Birleştirilmiş Sınıflar	1
	Mülteci Öğrenciler	1
	Güdü Düzeyleri	1

	Sanatsal Gelişim Alanları	1
	Dine İlişkin Sorulan Sorular	1
Toplam		22
Yönetimsel Sorunlar	Yönetim Sürecinin Değerlendirilmesi	2
	Öğretmenlerin Yeterlilik Düzeyi	2
	Yöneticilere Güven ve Yönetimsel Sorun	2
	Öğretmen Motivasyonu	1
	Öğretmenlerin Mobbing Yaşama	1
	Özel Eğitim Sınıfları	1
	Yöneticilerin Yer Değişikliği	1
	Özgeci Davranış	1
	Hizmetçi Eğitim	1
	Yöneticilerin Yönetim Tarzı	1
	Okul Bütçesi	1
	Öğretmen Beklentileri	1
Toplam		15

Tablo 1'e göre Temel Eğitime yönelik yapılmış eğitim/öğretim kriterli tezlerin konular bağlamında “müfredat merkezli çalışmalar, ders kitapları merkezli çalışmalar, yöntem-teknik merkezli çalışmalar, öğrenci merkezli çalışmalar, yönetimsel sorunlar, öğretmen ve yönetici algıları” temalarına yönelik konuların ağırlıklı olarak çalışıldığı/kullandıkları tespit edilmiştir. Temel Eğitime ilişkin yapılan lisansüstü tezlerde en çok öğrencilerin merkeze alındığı konulara (n=22) yönelik çalışmaların yürütüldüğü görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Mevcut araştırmada elde edilen bulgular, Türkiye'de Temel Eğitime ilişkin yapılan tez çalışmalarının zaman içindeki dağılımını, konularını ve metodolojik yaklaşımlarını kapsamlı bir şekilde ortaya koymaya çalışmıştır. Bu hususta mevcut sonuçlara bakıldığında, Temel Eğitim ile ilgili tez çalışmalarının %90'ını yüksek lisans ve %10'u ise doktora bitirme tezi olduğu, incelenen tezlerin yazıldıkları dil bağlamında dağılımlarına bakıldığında lisansüstü tezlerin %95'inin Türkçe yazıldığı ve %5'inin ise İngilizce yazıldığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda araştırmaların akademik kariyerin ve bilimsel araştırmaların başlangıç noktalarından olan yüksek lisans tezlerinde yoğunlaşması akademik araştırmaların ve bilimin doğasıyla açıklanabilir. Bu durumu destekleyen araştırmalar mevcuttur (Kapkın, Çalışkan & Sağlam, 2018; Yardımcı ve Bulu, 2024). Ayrıca Türkiye'de yüksek lisans programların doktora programlarından daha kolay açılması ve daha büyük bir dağılım ağına sahip olması mevcut durumu kolaylaştırmaktadır. Keza kariyer yolunda ilerlemek isteyen araştırmacıların yüksek lisans ile başlaması, özel sektörde çalıştığınızda yüksek lisansın kariyer basamaklarında yükselmeye yardımcı olması ve işverenler yüksek lisans mezunlarını daha çok tercih etmesi bu durumu destekler niteliktedir.

Araştırma sürecinde incelenen tezlerin Türkçe yazılması ülkenin ana dili ile ilişkilendirilebilir. Ancak akademik araştırmaların dillerine göre dağılımında en yaygın dilin İngilizce (Sökmen & Nalçacı, 2020) olduğu bilinmektedir. Ayrıca uluslararası standartlara ulaşmak için lisansüstü tezlerin İngilizce yazılması teşvik edilmelidir. Bu durum araştırmaların daha çok kişiye ulaşmasını sağlayabilir.

Temel Eğitim ile ilgili tez çalışmalarında en fazla kadın araştırmacıların (%55) tez yazdığı tespit edilmiştir. Ancak erkek araştırmacıların daha çok doktora tezi yazdığı görülmüştür. Bu hususta yüksek lisans sonrası erkeklerin doktora daha çok yöneldiği iddiası ileriye sürülebilir. Temel Eğitim ile ilgili tez çalışmalarında en fazla “Prof. Dr. ve Doç. Dr.” unvanlı (%35) akademisyenlerin danışmanlık yaptığı

görülmektedir. Yardimciel ve Bulu (2024) yaptıkları çalışma mevcut durumu destekler niteliktedir. Ancak Düşmezkalender ve Metin (2019) yaptıkları araştırma, Karagöz ve Koç Ardiç (2019) yaptıkları çalışmada ağırlıklı olarak Dr. öğretim üyesi unvanlı hocaların danışmanlık yaptıklarını tespit etmişlerdir. Bu durum üniversitelerin sahip oldukları imkanlar/olanaklar ve akademik personelin durumu ile açıklanabilir.

Temel Eğitim ile ilgili tez çalışmalarının en fazla 10 tez ile Gazi Üniversitesinde olduğu ve bu tezlerin tamamı yüksek lisans tezi olduğu tespit edilmiştir. Elbir ve Bağcı (2013) yaptıkları çalışmada üretilen lisansüstü tezlerin çoğunlukla Gazi Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi bünyesinde yazıldıklarını tespit etmiştir. Ayrıca en çok doktora tezi Ankara, İstanbul ve Orta Doğu Teknik Üniversitesinde ikiye adet olarak üretilmiştir. Bu durum üniversitelerin sahip olduğu doktora ve yüksek lisans programları ve sahip oldukları akademik kadroların mevcut durumu ile açıklanabilir. Temel Eğitim ile ilgili tez çalışmalarının 2023 ve 2019 yıllarında 8 tez ile en fazla yayınlandığı tespit edilmiştir. Bu durum Temel Eğitime ilişkin akademik araştırmaların son yıllarda yoğunlaştığını ve bu alanlara son yıllarda ilginin arttığını düşündürmektedir.

Temel Eğitime ilişkin tez çalışmalarının en fazla Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalında (n=26) olduğu tespit edilmiştir. Bu durum İlköğretim (Temel Eğitim) Ana Bilim Dalından (n=8) çok olmasının Türkiye’de Eğitim Bilimleri ABD daha yaygın olması ve İlköğretim (Temel Eğitim) ABD bünyesinde barındırması ile açıklanabilir.

Temel Eğitime ilişkin tez çalışmalarının en fazla Sosyal Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yazıldığı tespit edilmiştir. Bu durum üniversiteler ilk açılan enstitülerin başında Sosyal Bilimleri Enstitüsünün gelmesinden kaynaklandığını düşündürmektedir. Ayrıca Sosyal Bilimler Enstitüsü çatı özelliği göstererek birçok bilim dalını ortak paydada buluşturmaktadır.

Temel Eğitime ilişkin tez çalışmalarının en fazla “101-200” sayfa aralığında yazıldığı tespit edilmiştir. Bu durum tezlerin tez yazım kılavuzluğunda ana prosedürü oluşturan yazı dizilimi ve İMRAD (“*Introduction-Giriş*”- “*Material and Methods*”- “*Gereç ve Yöntem*”- “*Results-Bulgular*”- “*Discussion-Tartışma*”) yöntemine uygun sayfa aralığını içerdiğini düşündürmektedir. Bu durumu destekleyen akademik çalışmalarda mevcuttur (Yardimciel & Bulu, 2024; Kapkın, Çalışkan & Sağlam, 2018).

Temel Eğitime ilişkin tez çalışmalarına bakıldığında “öğrenci, öğretmen, müfredat, yönetici, aile ve karma grup” şeklinde çalışma gruplarıyla çalışıldığı ve çalışma grubu olarak en çok “Karma Grup veya Çoklu Grup” çalışmaların tercih edildiği tespit edilmiştir. Tekli gruplar bağlamında ise en çok öğretmen çalışma grubu (n=23) tercih edildiği tespit edilmiştir. Bu durumun Temel Eğitim sürecinde araştırmaların ağırlıklı olarak programın yürütme ve aktarılma kısmına yoğunlaştığını düşündürmektedir. Ayrıca Temel Eğitim ile ilgili tez çalışmalarının en fazla “*Nicel Araştırma Yöntemleri*” ile yürütüldüğü tespit edilmiştir. Bu durumu destekleyen araştırmalar mevcuttur (Kapkın, Çalışkan & Sağlam, 2018). Nicel araştırma, araştırmalarda veri toplama sürecinin daha kısa vakit alması, veri toplama ve analiz sürecinin daha kolay olmasından dolayı tercih edildiğini düşündürmektedir.

Temel Eğitim ile ilgili tez çalışmalarının en fazla “altı anahtar kavram/dizin” ile yürütüldüğü tespit edilmiştir. Temel Eğitime ilişkin tez çalışmalarına bakıldığında “anket, ölçek, kişisel bilgi ve gözlem formu, test, görüşme formları, tutum ve bilgi envanterleri, ders kitapları” gibi bilgi ve veri toplama araçları kullanıldığı tespit edilmiştir. En çok veri toplama aracı “ölçek” (n=27) olduğu tespit edilmiştir. Zira bu durum araştırmanın dokusundaki uyumu da gözler önüne sermektedir. Araştırma sürecinde en çok tercih edilen araştırma modelinin “*Nicel Araştırma Yöntemi*” olması zorunlu olarak nicel veri toplama araçlarına ağırlıklı olarak öncelik tanımaktadır. Bu durumda da ölçek, test ve anket gibi nicel veri toplama araçları ön plana çıkmaktadır. Veri toplama araçları olarak ikinci sırada görüşme formu ve üçüncü sırada ise “doküman, kaynak ve ders kitaplarını” içeren veri toplama araçlarının kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu verilerin analizinde ise ağırlıklı olarak doküman inceleme ve içerik analizi yöntemlerine baş vurulmuştur. Bu çalışmalar ağırlıklı olarak müfredatı değerlendirme, farklı ülkelerin Temel Eğitim sistemlerini karşılaştırma ve ders kitaplarını analiz etme/değerlendirme şeklinde

olmaktadır. Temel Eğitime ilişkin yapılan lisansüstü tezlerde en çok öğrencilerin merkeze alındığı konulara yönelik çalışmaların yürütüldüğü tespit edilmiştir.

Sonuç olarak bu çalışmanın bulguları, Temel Eğitimde öğrenci/öğretmen merkezli yaklaşımlara yönelik çalışma sayısında artış olduğu, araştırmacıların yabancı dilde (İngilizce) tez yazmaları gerektiği ve araştırmaların derinleştirilmesi amacıyla doktora tez çalışma sayılarının artırılması gerektiğini göstermektedir. Ayrıca öğrencilere ilişkin yapılacak yeni araştırmalarda veri toplama aracı olarak “Bilgi ve Tutum Envanterinin” daha çok ağırlık verilmesi gerektiğini de göstermektedir. Bu doğrultuda, hazırlanan tezlerin Temel Eğitim Dönemi (7-11 yaş) ihtiyaçlarına daha duyarlı bir şekilde yeniden yapılandırılması gerektiği söylenebilir. Ayrıca, araştırmacının gelecekte bu alanda yapılacak çalışmalar için bir yol haritası sunacağı düşünülmektedir. Çalışmanın sonuçları, yüksek öğretim kurumlarında bu alanda yapılacak araştırmaların planlanmasında ve ilgili müfredatların geliştirilmesinde önemli bir kaynak olarak kullanılabilir. Temel Eğitime ilişkin hazırlanmış tezlerin dağılımlarını ve eğilimlerine bakıldığında bireyin hayatındaki ilk eğitim kurumu olan “aile çalışma grubuna” sadece bir defa yer verildiği görülmüştür. Bu durum eğitimin en önemli paydaşlarından biri olan ailenin araştırma süreçlerine bu kadar az dahil edilmesi bağlamında manidardır. Keza eğitim sürecinin en önemli sac ayaklarından biri kuşkusuz ailelerdir. Bu bağlamda gelecekteki araştırmaların (tez çalışmalarının) aile odaklı/merkezli yürütülmesinin faydalı sonuçlar doğuracağı düşünülmektedir.

Öneriler

Temel Eğitim alanında çeşitlendirilmiş araştırmalara ihtiyaç vardır. Çalışmanın sonuçları, Temel Eğitim konusunda belirli temalar üzerinde yoğunlaşıldığını, ancak bazı konuların ihmal edildiğini göstermektedir. Öğretmen eğitimi, dijital çağda Temel Eğitim, Temel Eğitimde ailenin yeri ve önemi, yapay zekâ ve Temel Eğitim, kültürel farklılıkların Temel Eğitim sürecine etkisi gibi konuların daha fazla ele alınması gerekmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda bu eksiklikler dikkate alınarak daha kapsayıcı ve çeşitli araştırmalar yürütülmelidir.

Lisans Bilgileri

Siirt Eğitim Dergisi’nde yayınlanan eserler Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Copyrights

The works published in Siirt Journal of Education are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Etik Beyannamesi

İlgili araştırmada anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren araştırma türü olmadığından ve doküman incelemesi yoluyla yürütüldüğü için etik kurul iznine tabi değildir. Ayrıca araştırmacının tüm sürecinde Committee on Publication Ethics (COPE) tarafından belirlenen etik kurallara uyulmuştur.

Kaynakça

- Altunkaynak, M. (2020). UNESCO 2030 eğitim raporunda umut veren uygulamalara genel bakış: Doküman incelemesi. *Uluslararası Temel Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 40-47. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ijpes/issue/52682/709181>
- Ananiadou, K. & Claro, M. (2009). 21st century skills and competences for new millennium learners in OECD countries. *OECD Education Working Papers*, No. 41. <https://doi.org/10.1787/218525261154>
- Aşıkcı, M. & Uygun, N. (2023). Sınıf öğretmenliği alanında dijital okuryazarlığa ilişkin yayınların bibliyometrik analizi. *Tarih Okulu Dergisi*, 16(65), 1623-1653. doi: [10.29228/joh.70854](https://doi.org/10.29228/joh.70854)
- Boissiere, M. (2004). Determinants of primary education outcomes in developing countries. <https://www.semanticscholar.org/paper/Determinants-of-primary-education-outcomesin-Boissiere/6eb7453a34124b81e96cbd72a22dc9e440bcc068#related>
- Bozkuş, K., & Torun, E. (2022). Sınıf yönetimi araştırmalarının bibliyometrik analizi. *Studies in Educational Research and Development*, 6(1), 20-51. <https://serd.artvin.edu.tr/tr/download/article-file/2039433>
- Çalık, M., & Sözbilir, M. (2014). İçerik Analizinin Parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33- 38. doi:<http://dx.doi.org/10.15390/EB.2014.3412>
- Çevik, İ. (2023). *Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü bünyesindeki özel eğitim sınıflarının yönetsel sorunları: Kastamonu ili örneği* (Tez No. 836355) [Yüksek lisans tezi, Kastamonu Üniversitesi-Kastamonu]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çevik, Ö. C. (2023). Bir hak olarak “Eğitim” ve eğitim-refah ilişkisi. *İnsan Hakları Yıllığı*, 40, 115-149. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ihy/issue/75212/1194788>
- Chalkiadaki, A. (2018). A systematic literature review of 21st century skills and competencies in primary education. *International Journal of Instruction*, 11(3), 1-16. <https://doi.org/10.12973/iji.2018.1131a>
- Dertli, Ş., & Dertli, M. E. (2024). Metaverse’ün disiplinlerarası görünümü: Lisansüstü tez çalışmalarının bibliyometrik profili. *Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi*, 14(2), 493-521. <https://doi.org/10.31466/kfbd.1375461>
- Dilek, A., Baysan, S., & Öztürk, A. A. (2018). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan yüksek lisans tezleri: Bir içerik analizi çalışması. *Turkish Journal of Social Research*, 22(2), 581-603. <https://research.ebsco.com/c/n3ykda/viewer/pdf/ahqejpjuyv>
- Düşmezkalender, E., & Metin, M. (2019). Alternatif turizme yönelik bibliyometrik bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(2), 813-824. <https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.546044>
- Elbir, B., & Bağcı, C. (2013). Değerler eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü düzeyindeki çalışmaların değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 8(1), 1321-1333.
- Fırat Durdukoca, Ş. (2023). Okul dışı öğrenme ortamları ve faaliyetlerine yönelik Temel Eğitim öğretmen adaylarının görüşleri ve yeterlik algıları. *EKEV Akademi Dergisi* (93), 421-442. <https://doi.org/10.17753/sosekev.1216456>
- Kapkın, B., Çalışkan, Z., & Sağlam, M. (2018). Türkiye’de 1999-2017 yılları arasında değerler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35), 183-207. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/37646/351533>

- Şahin, A., & Asal Özkan, R. (2023). 2010-2022 yılları arasında okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 70-81. <https://doi.org/10.53629/sakaefd.1282463>
- Sökmen, Y. & Nalçacı, A. (2020). A bibliometric analysis of the articles about values education. *International Journal of Curriculum and Instruction*, 12(2), 720-735. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1271124.pdf>
- Turhal, E., & Varış, Y. (2022). Türkiye’de müzik ve değerler eğitimi konularında yapılmış çalışmaların bibliyometrik analizi. *Online Journal of Music Sciences*, 7(2), 264-283. <https://doi.org/10.31811/ojomus.1203790>
- Yardımcıel, F. & Bulu, M. (2024). *Türkiye’de değerler eğitimi üzerine yüksek öğretim tezleri: Bir bibliyometrik analiz (2020-2023)* [Konferans sunumu]. 3. Bilisel International Gordion Scientific Researches Congress, Ankara, Türkiye. [III. BİLSEL Uluslararası Gordion Bilimsel Araştırmalar Kongresi \(1\).pdf](#)

Extended Summary

Introduction

Primary education constitutes a fragile and critical education/training phase due to the period it is in and the age range it addresses. During this period, children have a natural interest and curiosity towards the environment they live in (Fırat Durdukoca, 2023, p.423). During this period, the efficiency level of the education and training process can be associated with the cooperation of stakeholders, taking responsibility and the vision they have. Education stakeholders can create appropriate goals and skills for the Basic Education period by discussing the skill list (creativity, critical thinking, problem solving, communication, cooperation; information, media and technology skills; information, media, communication and technology literacy) presented in the context of the characteristics of an interdependent, heterogeneous, diverse and global environment (Chalkiadaki, 2018). Because in the digitalizing world, the production of information has also paved the way for ensuring its control and determining the direction of development of information well. Likewise, the explosion of information in information technology has increased the need for higher level information management skills (Ananiadou & Claro, 2009). In this context, it is important to reveal the direction, distribution and trends of master's and doctoral theses prepared on basic education.

The aim of the current research is to understand the research conducted on "Basic Education" in Turkey, to analyze the theses and to try to reveal the trends of postgraduate theses. In this context, it is thought that the research will provide holistic data on theses conducted in the context of "Basic Education" and will guide researchers and researches that will work in this field. In this context, the problem statement of the research is "What is the distribution of postgraduate theses with the content of basic education (containing "Basic Education" as the key concept) published in the thesis screening center of the Council of Higher Education?"

Method

This research, which aims to examine master's and doctoral theses on Basic Education, is a document review study. Document review covers "the analysis of written materials containing information about events or facts targeted for research" (Altunkaynak, 2020, p.43). In the analysis process of the obtained data, the descriptive content analysis technique, one of the qualitative data analysis methods, was used.

The data of the research consists of master's and doctoral theses in the National Thesis Center of the Council of Higher Education. The concept of "Basic Education" was written in the words to be searched in the advanced search tab of the thesis search center and an attempt was made to reach existing studies. In this context, the theses related to the research process were accessed from the address <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>. 78 master's and doctoral theses subject to the review were reached. 6 doctoral theses and 59 master's theses from the data sources of the research have open access permission. Two of the doctoral dissertations and 11 of the master's dissertations do not have open access permission. The electronic/hard copies of the theses without open access permission were accessed through university libraries. In terms of the purpose of the current research, 78 theses were analyzed according to fourteen different themes. In the data analysis process, literature (Dertli & Dertli, 2024; Kapkın, Çalışkan & Sağlam, 2018; Dilek, Baysan & Öztürk, 2018) was used to create themes. In addition, themes were determined by using the study conducted by Turhal and Varış (2022) on values education. These themes are; distribution of theses in terms of type, languages of writing, gender distribution of authors, titles of advisors, distribution of universities where theses were prepared, publication years, main branches of science, distribution according to institutes, distribution of working groups, distribution of theses in terms of topics, key concepts, number of pages, distribution of theses according to data collection tools and distribution of theses according to research models.

Findings

It is seen that 90% of the theses related to Basic Education are master's theses and 10% are doctoral theses. In addition, when the distribution of the examined theses in terms of the language they were written is examined, it is seen that 95% of the postgraduate theses are written in Turkish and 5% are written in English. In accordance with the texture of the research, the publication of most theses in the "Educational Sciences" department can be attributed to the existence of the institutes. It is thought that research in the Basic Education process mainly focuses on the implementation and transfer of the program. In this context, studies on the curriculum, strategies, methods and techniques used in the transfer of the program, and parent and school-family cooperation can be increased. It would also be beneficial to increase the number of doctoral theses on the Basic Education process. This will deepen the research.

Discussion, Conclusion and Recommendations

The fact that the theses examined in the research process were written in Turkish can be associated with the native language of the country. However, it is known that the most common language in the distribution of academic research by language is English (Sökmen & Nalçacı, 2020). In addition, in order to reach international standards, postgraduate theses should be encouraged to be written in English. This can ensure that research reaches more people. In theses studies related to Basic Education, it was found that female researchers wrote the most theses (55%). However, it was seen that male researchers wrote more doctoral theses. In this regard, it can be claimed that men tend to go to doctoral theses more after master's degree. In theses studies related to Basic Education, it is seen that academicians with the title of "Prof. Dr. and Assoc. Prof. Dr." (35%) are the most consulting academics. The study conducted by Yardimci and Bulu (2024) supports the current situation. However, the research conducted by Düşmezkalender and Metin (2019) and the study conducted by Karagöz and Koç Ardiç (2019) found that mostly lecturers with the title of Dr. lecturer were the consultants. This situation can be explained by the facilities/opportunities that universities have and the status of academic staff. It was determined that the thesis studies on Basic Education were mostly at Gazi University with 10 theses and all of these theses were master's theses. Elbir and Bağcı (2013) found in their study that the postgraduate theses produced were mostly written within Gazi University and Hacettepe University. In addition, the most doctoral theses were produced at Ankara, Istanbul and Middle East Technical University with two each. This situation can be explained by the doctoral and master's programs that universities have and the current status of their academic staff. It was determined that the thesis studies on Basic Education were published the most in 2023 and 2019 with 8 theses. This situation suggests that academic research on Basic Education has intensified in recent years and interest in these areas has increased in recent years.